

Дмитро Олександрович ПРУНЕНКО

доцент,
кафедра транспортних систем і логістики,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

Євгеній Володимирович ГРИЦЬКОВ

доцент,
кафедра економіки підприємств, бізнес адміністрування та регіонального розвитку,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

Аболхасанзад АЛИРЕЗА

здобувач,
кафедра економіки підприємств, бізнес адміністрування та регіонального розвитку,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

**АНАЛІЗ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДО
ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Пруненко Д. О. Аналіз теоретико-методичних положень до оцінки інвестиційної привабливості підприємств [Текст] / Дмитро Олександрович Пруненко, Євгеній Володимирович Грицьков, Аболхасанзад Алиреза // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 1. – С. 18-22. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Метою статті є систематизація теоретико-методичних положень та обґрунтування застосування інтегрального підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Визначено підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємств: витратний, просторовий, дохідний, факторний, матричний, інтегральний, аналітичний, підхід, який базується на визначенні поточного й перспективного стану інвестиційної привабливості підприємств, порівняльний, підхід, який базується на системі якісних і кількісних показників, що застосовується для оцінки інвестиційної привабливості підприємств, підхід, який базується на застосуванні методу кореляційно-регресійного аналізу, підхід, що базується на оцінці інвестиційної привабливості через призму визначення споживчих переваг, поелементний, багаторівневий. Для визначення інвестиційної привабливості запропоновано застосовувати інтегральний підхід, який базується на відповідних методах і моделях, що дозволяє оцінити інтегральний показник для формування оцінного підґрунтя щодо підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Запропоновано методологічний підхід до інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі визначення інтегрального показника та застосування аналітичних, експертного і методу аналізу ієрархій шляхом моделювання показників інвестиційної привабливості, що дозволяє сформулювати інформаційно-аналітичне забезпечення для розробки стратегії управління підприємством. Визначено інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі бухгалтерської та фінансової звітності, даних щодо застосування технологій і засобів виробництва, рівня підготовки й використання робітників, особливостей матеріально-технічної бази, напрямів взаємодії між різними групами зацікавлених осіб, інформації відносно застосування науково-технічних розробок, що дозволяє забезпечити безпеку корпоративної інформаційної системи, якість та повноту інформації.

Ключові слова: *інвестиційна привабливість; підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємств; інтегральний підхід.*

Dmytro Oleksandrovyh PRUNENKO

Associate Professor,
Department of Transport Systems and Logistics,
Kharkiv National University of Municipal Economy named after A. M. Beketov
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

Yevhenii Volodymyrovych HRYTSKOV

Associate Professor,
Department of Business Economics, Business Administration and Regional Development,
Kharkiv National University of Municipal Economy named after A. M. Beketov
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

Abolkhasanzad ALYREZA

PhD Student,
Department of Business Economics, Business Administration and Regional Development,
Kharkiv National University of Municipal Economy named after A. M. Beketov
E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com

ANALYSIS OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ENTERPRISES INVESTMENT ATTRACTION EVALUATION

Abstract

The purpose of the article is to systematize theoretical and methodological principles and justify the application of an integrated approach to assess the investment attractiveness of enterprises. Among the approaches we can highlight the following ones: cost, spatial, income, factor, matrix, integral, analytical, approach, which is based on determination of the current and future status of investment attractiveness of enterprises, comparative, approach, which is based on the system of qualitative and quantitative indicators that is applied to assess the investment attractiveness of enterprises, approach, which is based on the application of the correlation and regression analysis method, an investment-based approach. In order to determine the investment attractiveness, it is proposed to use an integral approach based on appropriate methods and models that allows us to estimate the integral indicator for the formation of the estimated basis for increasing the investment attractiveness of the subjects of management. The methodological approach to the integrated assessment of the investment attractiveness of enterprises is proposed. It is based on the definition of the integral indicator and the application of analytical, expert and hierarchy analysis methods by modelling the investment attractiveness indicators. This approach enables to form informational and analytical support for the development of the enterprise management strategy. It has been determined the information and analytical support for estimating the investment attractiveness of enterprises on the basis of accounting and financial reporting, data on the application of technologies and means of production, level of preparation and use of workers, features of the material and technical base, directions of interaction between different groups of interested persons, information regarding the application of scientific and technical development, which ensures the security of the corporate information system, the quality and completeness of information.

Keywords: *investment attractiveness; approaches to the estimation of investment attractiveness of enterprises; integral approach.*

JEL classification: 010, 032, 038

Вступ

Сучасні трансформаційні умови потребують переосмислення підходів до визначення, оцінки та забезпечення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, яка виступає основним компонентом для забезпечення їх розвитку. Протягом останніх років спостерігається зниження рівня інвестиційної привабливості підприємств, що негативно впливає на ефективність та результативність їх діяльності. Зокрема, за 2017 р. у зіставленні із 2016 р. відбувається зростання збитковості підприємств. Протягом попереднього року знижується виробничий потенціал за рахунок скорочення необоротних активів, збільшуються боргові зобов'язання.

Вирішенням питань щодо визначення та оцінки інвестиційної привабливості підприємств займаються вчені: І. Бланк [1], П. Бубенко [2], В. Гриньова [3; 4], О. Коюда [5; 6], Л. Леонов [7],

М. Стирський [8], О. Тридід [9] та ін.

В існуючих наукових розробках наведено теоретико-методичні положення щодо визначення та оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Проте залишаються невирішеними питання щодо обґрунтування інтегральної оцінки інвестиційної привабливості, результати якої дозволяють створити оцінку основу для прийняття управлінських рішень.

Мета статті

Метою статті є систематизація теоретико-методичних положення та обґрунтування застосування інтегрального підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження

Для визначення рівня інвестиційної привабливості підприємств паливно-енергетичного комплексу застосовуються відповідні підходи. В сучасних наукових розробках відсутні єдині підходи до їх формування та напрямів застосування.

У результаті дослідження визначено підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємств:

1. Витратний (Е. Беляєв, Л. Леонов): полягає у визначенні вартості активів та витрат на їх формування й використання на основі бухгалтерської звітності.
2. Просторовий (А. Байдацький, Б. Білецький, І. Журкін, Н. Зазоренко-Гевель, В. Зіборов, К. Мамонов, Ю. Палеха, О. Патиченко, І. Патракеєв, С. Тимченко, О. Чайка, С. Шайтура): пропонується при здійсненні оцінки інвестиційної привабливості підприємств враховувати просторові та територіальні характеристики, їх розташування.
3. Дохідний (М. Лисенко): оцінка інвестиційної привабливості здійснюється на основі визначеного інвестиційного портфеля, його оптимізації шляхом обґрунтування та застосування критеріїв прибутковості.
4. Факторний (Л. Борщ, С. Герасимова А. Мешкова, Ю. Севрюгін, М. Стирський): для оцінки інвестиційної привабливості підприємств визначаються фактори, що впливають на вартість цінних паперів, якісних і кількісних факторів, враховують інвестиційний клімат, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, можливості залучення інвестиційних ресурсів та інших факторів, що істотно впливають на формування прибутковості інвестицій і інвестиційних ризиків, розвиток інфраструктури, рівень охорони здоров'я, кваліфікацію робочої сили, професійну етику, трудове законодавство, податкові ставки, валютне регулювання, інфляцію, дії уряду, податкове законодавство, доступ до фінансових ресурсів.
5. Матричний (І. Гвоздецька, С. Супрун, С. Юхимчук): визначення інвестиційної привабливості здійснюється на основі побудованої матриці, де враховуються результати розрахунку фінансових показників із виявленням потенційних можливостей щодо формування та використання інвестицій.
6. Інтегральний (І. Бланк, Ю. Буднікова, І. Вахрович, А. Гойко, В. Гриньова, М. Забедюк, С. Ішук, В. Коюда, Т. Лепейко, Н. Коваль, О. Коюда, Т. Кулініч, Т. Момот, І. Олександренко, О. Ольшанський, В. Федоренко, Б. Щукін): пропонується визначити інтегральний критерій через систему показників, що враховують майновий стан інвестованого об'єкту, фінансову стійкість (платоспроможність) інвестованого об'єкту, ліквідність активів, прибутковість інвестованого об'єкта, ділову та ринкову активність інвестованого об'єкта.
7. Аналітичний (А. Буренин, М. Грідчина, М. Зинюк, К. Ізмайлова, А. Калина, М. Конєва, Г. Лещук, Т. Малова, С. Панков, Л. Селіверстова, І. Скляр, Ю. Шкодкіна, В. Яценко): оцінка інвестиційної привабливості підприємств здійснюється на основі застосування системи аналітичних показників, що характеризують фінансовий стан, при визначенні їх рейтингу та порівняння.
8. Підхід, який базується на визначенні поточного й перспективного стану інвестиційної привабливості підприємств (Т. Дудка): будується система показників для оцінки поточного й перспективного стану інвестиційної привабливості підприємств на основі розробки «Паспорта інвестиційної привабливості промислового підприємства».
9. Порівняльний (А. Гайдуцький): оцінка інвестиційної привабливості здійснюється на основі зіставлення із виділенням складових інвестиційного процесу: об'єкти інвестування, інвестори як суб'єкти інвестування, фактори, напрями, чинники інвестиційної привабливості.
10. Підхід, який базується на системі якісних і кількісних показників, що застосовується для оцінки інвестиційної привабливості підприємств (Н. Макарій): оцінка інвестиційної привабливості підприємств здійснюється на основі визначених якісних і кількісних показників, які враховують зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на функціонування підприємств.
11. Підхід, який базується на застосуванні методу кореляційно-регресійного аналізу (В. Бараз, В. Боровиков, В. Гунько, Г. Долінський, Т. Задніпрянна, П. Іващенко, Т. Корольова, С. Наконечний, Т. Погорелова, Т. Романюк, В. Руденко, Л. Стригуль, Т. Терещенко): запропоновано здійснювати

оцінку інвестиційної привабливості підприємств на основі застосування методу кореляційно-регресійного аналізу через систему взаємопов'язаних етапів.

12. Підхід, що базується на оцінці інвестиційної привабливості через призму визначення споживчих переваг (Б. Мережов): визначення інвестиційної привабливості підприємств здійснюється шляхом застосування показників і моделей, які застосовуються для оцінки споживчих переваг, що дозволяє сформулювати напрями зростання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.
13. Поелементний (Т. Бень, А. Вдовіченко, В. Міхеєва, В. Соколов, О.Устенко, Г. Черешньовська): оцінка інвестиційної привабливості здійснюється через призму елементів інвестиційної привабливості підприємств, фокусуючи увагу на оцінці та аналізі інвестиційних проектів.
14. Багаторівневий (О. Пилипенко): оцінка інвестиційної привабливості здійснюється із урахуванням її особливостей на різних рівнях функціонування: державному, галузевому, регіональному, суб'єктів господарювання. При цьому застосовуються показники: майнового потенціалу, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, руху грошових коштів, прибутковості та рентабельності, ділової активності, ймовірності банкрутства.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Отже, узагальнюючи вищезазначене, робимо висновок, що на рівень інвестиційної привабливості підприємств впливають особливості:

1. Різномасштабність формування та використання інвестиційних ресурсів.
2. Значний вплив на функціонування підприємств напрямів формування та погашення дебіторської й кредиторської заборгованостей.
3. Значний рівень розробленої нормативно-правової бази, які обумовлюють функціонування підприємств та впливають на формування інвестиційних ресурсів.
4. Низький рівень технологічності підприємств, зростання зношеності існуючого виробничого потенціалу.
5. Високий рівень залежності від зовнішніх джерел, що постачають енергетичні ресурси.
6. Значний вплив держави на функціонування підприємств.

Таким чином, на основі проведеного дослідження, оєреслених особливостях функціонування підприємств, для визначення інвестиційної привабливості запропоновано застосовувати інтегральний підхід, який базується на відповідних методах і моделях, що дозволяє оцінити інтегральний показник для формування оцінного підґрунтя щодо підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Запропоновано методологічний підхід до інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі визначення інтегрального показника та застосування аналітичних, експертного і методу аналізу ієрархій шляхом моделювання показників інвестиційної привабливості, що дозволяє сформулювати інформаційно-аналітичне забезпечення для розробки стратегії управління підприємством.

Визначено інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі бухгалтерської та фінансової звітності, даних щодо застосування технологій і засобів виробництва, рівня підготовки й використання робітників, особливостей матеріально-технічної бази, напрямів взаємодії між різними групами зацікавлених осіб, інформації відносно застосування науково-технічних розробок, що дозволяє забезпечити безпеку корпоративної інформаційної системи, якість та повноту інформації.

Напрямами подальших досліджень є реалізація методологічного підходу до інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та розробка стратегії управління ними.

Список літератури

1. Бланк, И. А. Инвестиционный менеджмент: [Учебный курс] / И. А. Бланк – К.: Эльга. – Н, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
2. Бубенко, П. Т. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства / П. Т. Бубенко, Г. А. Шаханова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2013. – № 66. – С. 100-106.
3. Гриньова, В. М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда, Ю. М. Великий. — 2-ге вид., доопр. і доп. — Харків: Інжек, 2006. — 664 с.
4. Гриньова, В. М. Інвестування: підручник / В. М. Гриньова [і інш.]. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
5. Коюда, О. П. Визначення інвестиційної привабливості підприємств. / О. П. Коюда // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наук. пр. Вип.175. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – С.154-162.
6. Коюда, О. П. Вплив зовнішнього і внутрішнього середовища / О. П. Коюда // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Економіка підприємства", 12 травня 2003 р. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – С.56-60.

-
7. Леонов, Л. В. Методика оценки инвестиционной привлекательности предприятий-исполнителей инвестиционных проектов [Текст] / Л. В. Леонов, Е. В. Беляев // Современные наукоёмкие технологии. – 2007. – № 1.- С. 60-67.
 8. Стирський, М. В. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості ринку акцій [Текст] / М. В. Стирський // Фінанси України. — 2002. — № 2. — С. 131-137.
 9. Тридід, О. М. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства / О. М. Тридід, К. В. Орехова // Наука й економіка. – 2009. – № 3 (15). – Т. 2. – С. 79-87.

References

1. Blank, I. A. (2001). *Investicionnyi menedzhment*. Kyiv: El'ga-N, Nika-Centr, 448 [In Ukrainian].
2. Bubenko, P. T. & Shahanova, G. A. (2013). *Metodychni pidhody do ocinky investycijnoi' pryvablyvosti pidpryjemstva*. *Visnyk Nacional'nogo tehnichnogo universytetu "HPI*, 66, 100-106 [In Ukrainian].
3. Gryn'ova, V. M., Kojuda, V. O., Lepeyko, T. I., Kojuda O.P. & Velykyu, Ju.M. (2006). *Investyciynyy menedzhment*. Harkiv: Inzhek [in Ukrainian].
4. Gryn'ova, V. M. (2008). *Investuvannja*. Kyiv: Znannja, 452 [in Ukrainian].
5. Kojuda, O. P. (2003). *Vyznachennja investycijnoi pryvablyvosti pidpryjemstv*. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*, 154-162 [in Ukrainian].
6. Kojuda, O. P. (2003). *Vplyv zovnishn'ogo i vnutrishn'ogo seredovyshha*. *Ekonomika pidpryjemstva: proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Dnipropetrovs'k: Nauka i osvita, 56-60 [in Ukrainian].
7. Leonov, L. V. & Beljaev, E. V. (2007). *Metodika ocenki investicionnoy privlekatel'nosti predpriyatiy-ispolniteley investicionnyh proektov*. *Sovremennye naukoemnye tehnologyy*. 1, 60-67 [in Ukrainian].
8. Styr's'kyu, M. V. (2002). *Metodychni aspekty ocinky investycijnoi pryvablyvosti rynku akcij*. *Finansy Ukrainy*. 2, 131-137 [in Ukrainian].
9. Trydid, O. M. & Orjehova, K. V. (2009). *Metodychnyy pidhid do ocinjuvannja investycijnoi pryvablyvosti pidpryjemstva*. *Nauka y ekonomika*. 3 (15), 79-87 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.02.2018 р.